

- Rockenbauch, D., 1968a: Zur Brutbiologie des Turmfalken (*Falco tinnunculus* L.), Anz. orn. Ges. Bayern, 8: 267-276.
- Rockenbauch, D., 1968b: Siedlungsdichte und Brutergebnis bei Turmfalken (*Falco tinnunculus*) und Waldohreulen (*Asio otus*) in den Extremjahren 1965-1967 auf der Schwäbischen Alb, Welt, 89: 168-174.
- Šepel', A.I., 1984: Razmnoženije pernatych chiščnikov v uslojach raznogo antropogennogo vozdejstvija - avtoreferat dinstacij na soiskanije uč. st. kand. biol. nauk, Perm'skij versitet Perm'.
- Van der Zande, A.N., Verstrael, T.J., 1985: Impacts of outdoor recreation upon nest-site choice and breeding success of kestrel, *Ardea*, 73: 90-99.
- Village, A., 1983: The role of nest-site availability and territorial behaviour in limiting the breeding density of Kestrel, *J. Anim. Ecol.*, 52: 636-646.
- Village, A., 1985: Turnover, age and sex ratios of kestrels (*Falco tinnunculus*) in south Scotland, *J. Zool. (Lond.)*, 206: 189.
- Wallin, K., Järås, T., Levin, M., Strandvik, P., Wallin, M. Reduced adult survival and increased reproduction in Swedish kestrels, *Oecologia (Berl.)*, 60: 302-305.
- Watson, A., Moss, R., 1970: Dominance, spacing behaviour and aggression in relation to vertebrates. In: WATSON, A. (ed.) *Small populations in relation to food resources* - Blackwell Scientific Publ. Oxford.
- Závalský, O., 1985: Dvojití hnízdění poštolky obecné (*Falco tinnunculus*) v témž roce, *Zprávy MOS*, 43: 125-126.

Adresy autorů

RNDr. Jan Plesník, Sezemická 1361, 530 03 Pardubice
 Miroslav Dusík, Obránců míru 54, 503 02 Předměřice n.L.
 Pavel Bachura, Makarenkovo nám. 2463, 530 02 Pardubice
 Milan Erben, Čáslavská 1161, 537 01 Chrudim
 Václav Cibulka st., Sokolovská 600, 537 03 Chrudim

WEIBSTÖRCH *Ciconia ciconia* (L.) AUS OSTBÖHMEN BRÜTEN IN DER OBERLAUSITZ

Gerhard Creutz

Der Weisstorch *Ciconia ciconia* (L.) hat sein Verbreitungsgebiet in der ČSR in den letzten Jahrzehnten ausgedehnt, ganz besonders nach Norden hin (REJMAN 1986), und hat auch im Nordböhmischem Kreis in den Bezirken Most, Louny, Litoměřice, Děčín, Česká Lípa, Liberec neue Horste besetzt (VONDRAČEK 1978). Nach Osten zu schließt sich ein grösseres Vorkommen zwischen Jičín, Náchod und Pardubice an. Diese Population wird von den storchreichen Lausitzer Teichgebiet zwischen Dresden und Görlitz durch den Gebirgszug des Erzgebirges (Krušné hory) und der Sudetengebirge (Jizerské hory, Krkonoše) getrennt. Dennoch bestehen zwischen beiden Vorkommen Austauschbeziehungen, denn mehrmals konnten Störche mit einem tschechischen Ring als Brutvogel in der Oberlausitz bestätigt werden. Nachdem bereits 1959 ein solcher Storch nach einem Kampf in Commerau bei Königswartha nördlich Bautzen in menschliche Hände geriet, ohne dass leider seine Ringnummer vermerkt wurde, gelang es seitdem Nachweise von Störchen, die in Südwestböhmen (Klatovy) und in Ostböhmen (Žďár n.Sáz., Pardubice, Ostrava) beringt worden waren. Leider steht bei den Ringnummern Praha B 7620 und B 9558 der Beringungsort nicht mit völliger Sicherheit fest, da diese Nummern versehentlich zweimal verwendet worden sind. Die Nachweise sind:

- Praha LL 342 o 03.07.1981 Újezd u Chanovic bei Klatovy
 (49.24 N 13.42 E)
 + 14.06.1982 Buchholz bei Görlitz
 (51.12 N 14.42 E)
- Praha B 7 620 o 28.06.1958 Rychvald bei Ostrava
 (49.52 N 18.23 E)
 = 13.06.1964 Sollschwitz, Kreis Kamenz
 (51.21 N 14.13 E), 315 km WNW
- Praha B 8 757 o 29.06.1959 N. Veselí bei Žďár n.Sáz.
 (49.33 N 15.55 E)
 = 22.06.1962 Droben bei Milkel
 (51.18 N 14.26 E), 220 km NNW
 Ebenso 1964 bis 1966 in Kauppa, 3 km E.
- Praha B 9 538 o 22.06.1963 Dolany bei Pardubice
 (50.07 N 15.41 E)
 = 11.08.1968 Neusteinitz, Kreis Hoyerswerda
 (51.21 N 14.23 E), 190 km NW
- Praha B 14 082 o 24.06.1972 Provodov bei Náchod
 (50.23 N 16.07 E)
 = 29.05.1976 Spreeweise, Kreis Bautzen
 (51.16 N 14.32 E)
 1978 bis 1985 12 km SE in Sárka
 (51.11 N 14.38 E), 170 km NW

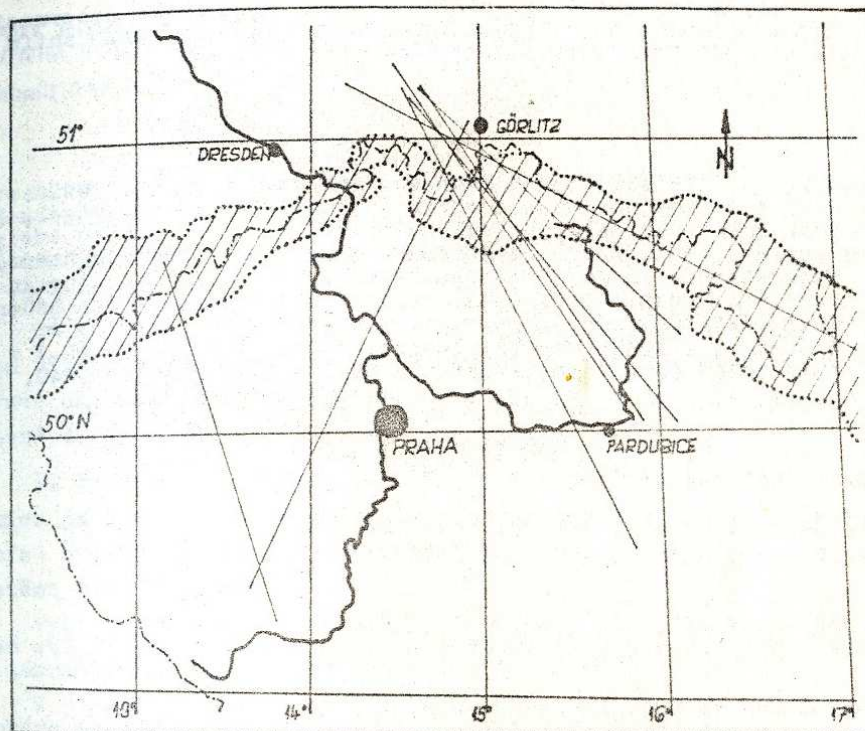
- Praha B 14 627 o 25.06.1973 Rokytno, Kreis Pardubice
 (50.06 N 15.53 E)
 = 05.08.1979 Sdier, Kreis Bautzen
 (51.16 N 14.30 E), 180 km NW
- Praha B 14 923 o 07.06.1971 Jaroslav, Kreis Pardubice
 (50.01 N 16.05 E)
 = 29.07.1977 Radibor
 (51.15 N 14.24 E), 180 km NW
 Ebenda 1978 bis 1980.

o - nestjung
 + - an Draht berunglückt
 = - als Brutvogel abgelesen

Es ist anzunehmen, dass diese Störche, auf dem Frühjahrszug von Südosteuropa kommend, sich Störchen aus der Lausitz angeschlossen oder gar mit einem verpaart hatten, und von diesen mitgerissen über ihr Heimatgebiet hinaus den Zug fortsetzten, wie dies von anderen Störchen bekannt ist (CREUTZ 1985). Zweifellos können aber auch umgekehrt Störche aus der Lausitz ihren Heimzug vorzeitig abbrechen, also "hängenbleiben", und in einem Gebiet brüten, das sie überflogen haben, wenn sie dort durch einen Partner gebunden werden oder ihr Zugtrieb erlischt. Darum ist mit Bestimmtheit anzunehmen, dass Störche aus der Lausitz auch in Nordböhmen nisten. Obwohl es bisher noch an Ringnachweisen fehlt, ist mit einem Austausch zwischen den beiden Populationen zu rechnen. Nachweise sind zur Bestätigung sehr wichtig und dürften nicht schwer sein, da in der Lausitz in jedem Jahr Störche in grösserer Anzahl beringt werden.

Darum werden alle Ornithologen in Nordböhmen gebeten, nicht nur möglichst zahlreiche Störche zu beringen, sondern auch auf Ringträger zu achten (auch oberhalb des Intertarsalgelenkes) und nach Möglichkeit die Ringinschriften mit einem starken Fernglas abzulesen. Beim Beringen ist mit Sorgfalt darauf zu achten, dass die Zahlen beim stehenden Storch nicht auf dem Kopfe stehen und dadurch das Ablesen erschwert oder gar unmöglich ist. Leider ergeben sich aus Unachtsamkeit immer wieder solche "Kopfstecher" wie z.B. B 8757, der nur nach grossem Zeitaufwand entziffert werden konnte.

Es wäre ein schöner Erfolg und ein erfreuliches Zeichen für Zusammenarbeit, wenn es gelingen würde, nun auch Störche aus der Oberlausitz als Brutvögel in Nordböhmen durch Ablesen von Ringen nachzuweisen.

Souhrn

ČÁPI BÍLÝ *Ciconia ciconia* (L.) Z VÝCHODNÍCH ČECH HNÍZDÍ V HORNÍ LUŽICI

V posledních desetiletích došlo na území ČSR k rozšíření areálu čápa bílého severním směrem. Vedle již tradičních hnízdišť ve východních Čechách v prostoru ohraničeném Jičínem, Máchovem a Pardubicemi byla zaznamenána hnízdění i v severních Čechách v okresech Most, Louny, Litoměřice, Česká Lípa a Liberec. Tato populace je oddělena pouze hřebenem Jizerských a Lužických hor od známých hnízdišť v NDR v prostoru Dresden (Dráždany) - Görlitz (Zhořelec).

Kontakty mezi oběma populacemi potvrzuje řada kroužkovanců s českými kroužky, většinou příslušníků východočeské populace, zastoupených v okresech Kamenz, Hoyerswerda a Bautzen v Horní Lužici. Lze předpokládat, že se tyto ptáci v období jarního návratu připojili k příslušníkům lužické populace a svůj let prodloužili až na lužická hnízdiště. Zřejmě dochází i k opačným případům zkrácení či přerušování tahu a "uvíznutí" příslušníků lužické populace na českých hnízdištích. Vzhledem ke skutečnosti, že na lužických hnízdištích je každoročně většina mláďat okroužkována, je vytvořen předpoklad k prokázání výměny mezi oběma populacemi.

Předkládaný příspěvek má být popudem k zaměření pozornosti odečítání kroužků hnízdících čápů, které by mohlo tento zatím teoretický předpoklad potvrdit.

Literatur

- Creutz, G., 1985: Die Beeinflussung der Ansiedlung des Weissstorches (*Ciconia ciconia*) durch sein Zugverhalten. Seevogel, Bd Sonderband Festschrift Vauk: 171-172.
- Rejman, B., 1986: Über die Internationalen Bestandsaufnahmen des Weissstorchs in der Tschechoslowakei, besonder den vierten Zensus 1984. Beih. Veröff. Naturschutz Landschaftspflege Baden. Württ. 43: 153-165.
- Vondráček, J., 1978: Čáp bílý evropský *Ciconia ciconia* (L.) v Sverocheském kraji. Fauna Bohemia Septentrionalis 3: 37-40.

Adresa autora

Dr. Gerhard Creutz, Park 3, 8601 Neschwitz, DDR

STAVY HNÍZDÍCÍCH PÁRŮ ČÁPA BÍLÉHO *Ciconia ciconia* (L.) PO MEZINÁRODNÍM SČÍTÁNÍ V ROCE 1984 A NĚKTERÉ PŘÍČINY JEJICH POKLESU

Bohumil Rejman

Skupina pro výzkum, ochranu a evidenci čápa bílého v ČSR, založená při České ornitologické společnosti a Čsl. společnosti zoologické při ČSAV v roce 1981, sčítá každoročně od svého založení hnízdící páry čápa bílého na celém území České socialistické republiky.

Za téměř sedmileté období své činnosti zjistila, že se stavy čápa bílého v historických zemích oproti předcházejícím létům protnikavě snižují. Příčin této klesající tendence je více, avšak nejhlavnější jsou tři:

1. První příčinou ubývání hnízdících párů čápa bílého v našich zemích je likvidace starých, havarijních objektů, zejména vysokých komínů bývalých továren, na kterých jsou v poměrně hojném počtu umístěna čapí hnízda.

Tyto demolice se v minulosti prováděly většinou bez vědomí orgánů státní ochrany přírody a samozřejmě také bez zajištění výstavby náhradních hnízd.

V poslední době, hlavně v letech 1983 až 1987 se nám daří po mnohých zásazích a intervencích u příslušných orgánů státní ochrany přírody a odborů kultury ONV tyto demolice omezovat. Tam, kde je demolice nevyhnutelná, prosazujeme pomocí shora zmíněných orgánů nekompromisně postavení náhradní podložky pro čapí hnízdo tak, aby pokud možno vyhovovalo všem předpokladům k dalšímu nerušenému hnízdění čapího páru.

Bohužel i v těchto případech je obsazení náhradního hnízda čapím párem velmi problematické. Čáp je totiž mimo jiné velmi neústupný a tvrdohlavý pták, jeho nároky z lidského hlediska jsou dosud ještě nevyzpytatelné, takže každé hnízdo, byť sebelépe připravené, nepřijme. Tím nastává přerušování dosud každoročního čapího hnízdění a v důsledku toho i značný pokles stavu hnízdících párů čápa bílého v ČSR.

Jako důkaz této klesající tendence z uvedených důvodů předkládám tento velmi stručný statistický údaj z let 1984-1986 v ČSR:

Rok	Počet hnízd (H)	Počet zničených hnízd (HC)
1984	1007	112
1985	940	54
1986	919	32

Tabulka jasně ukazuje, že po zásahu naší skupiny v roce 1983 a v